

Značaj sporta za pripadnike zajednice gluвих

Mia M. Šešum, Ljubica S. Isaković, Marina N. Radić Šestić,
Tamara R. Kovačević

Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Beograd, Srbija

Uvod: Karakteristika sporta da, pored unapređenja fizičkih sposobnosti, pomaže i socijalizaciju osoba koje ga upražnjavaju, čini ga veoma značajnim sistemom aktivnosti u životu gluвих i nagluvih. S obzirom na to da su gluvi i nagluvi često marginalizovani od tipične populacije, učešće u sportskim aktivnostima može u velikoj meri doprineti njihovoj vidljivosti, a time i inkluziji u većinsku društvenu zajednicu. Važno je naglasiti da gluvoća ili nagluvost pojedinca ne predstavljaju ograničavajući faktor za njegovo bavljenje sportom ukoliko je očuvana funkcija centra za ravnotežu. *Cilj:* Cilj ovog rada je da putem analize dostupne literature pruži sistematski uvid u mogućnosti gluвих da participiraju u sportskim aktivnostima, kao i da ukaže na značaj koji sport može da ima u njihovim životima. *Metode:* Deskriptivna, analiza, sinteza, evaluacija sadržaja. *Rezultati:* Sport predstavlja značajnu komponentu u životu mnogih gluвих i nagluvih osoba. Gluve i nagluve osobe mogu se baviti sportom u okviru organizovanih aktivnosti, samostalno, rekreativno, ali i profesionalno. Profesionalni gluvi i nagluvi sportisti imaju mogućnost da se takmiče na specijalizovanim takmičenjima, koja su namenjena osobama sa ometenošću ili samo gluвima i nagluвima, kao i na takmičenjima na kojima nastupaju prevalentno tipični sportisti. *Zaključak:* U cilju postizanja inkluzije gluвих važno je koristiti potencijal koji imaju sportske aktivnosti kao podjednako dostupne i gluвim osobama, i pripadnicima tipične populacije.

Ključne reči: sport, gluvi i nagluvi, takmičenja, socijalizacija, inkluzija

Uvod

Sport zauzima značajno mesto u životu savremenog čoveka. Bavljenje sportom predstavlja masovnu pojavu koja može u velikoj meri uticati na kvalitet života ljudi. Veliki broj pripadnika različitih društvenih zajednica upražnjava neki vid sportskih aktivnosti u određenim periodima života ili tokom čitavog njegovog trajanja. Rodić (2021) ističe da je socijalna univerzalnost jedna od karakteristika sporta i generalno fizičke kulture. Ona se ogleda u tome što

---

* Korespondencija: Mia Šešum, gia982@gmail.com

u sportskim aktivnostima mogu ravnopravno učestvovati pripadnici svih slojeva društva.

Anastasovski (2014) smatra da su fizička aktivnost, fizička kondicija i kontinuitet u aktivnostima veoma značajni za održavanje zdravlja ljudi svih uzrasta te da je to jedan od razloga zbog kojih sport predstavlja globalni fenomen, koji je bio i jeste zastupljen u svim istorijskim periodima i na svim kontinentima. Najčešće se razlikuje pet pojava oblika (područja) sporta, koji zbog svojih razlika zahtevaju posebna sredstva i metode izvođenja. To su: 1. edukativni sport (sport u školi / školski sport), 2. selektivni sport (takmičarski sport), 3. rekreativni sport (sportska rekreacija), 4. terapijski i rehabilitacijski sport i 5. invalidski sport (Rodić, 2021). Pored samog sporta, i navijanje predstavlja neodvojivi deo sportskih manifestacija budući da je zastupljeno kod pripadnika svih nacija, kultura i religija (Anastasovski, 2014).

Sport se, dakle, smatra globalnim kulturnim, medicinskim i medijskim fenomenom koji ima moć da spaja sve ljude sveta, a samim tim i ljude koji imaju neku ometenost. On može da ima značajnu ulogu u životima i zajednicama osoba sa ometenošću, baš kao što je značajan i u životima pripadnika tipične populacije (Stanković, 2001). Sport obuhvata sve oblike fizičke aktivnosti i uključuje igru, vežbanje, rekreaciju, organizovani, povremeni ili takmičarski sport, autohtoni sport ili igre koje doprinose fizičkoj kondiciji, mentalnom blagostanju i društvenoj interakciji (Atherton et al., 2001). Sportske aktivnosti su značajne jer utiču na kognitivne sposobnosti, povećanu pažnju, samopouzdanje, koncentraciju, usvajanje vrednosti, stavova i navika, samostalnost i socijalizaciju (Foster et al., 2019) i mogu doprineti osnaživanju ljudi sa ometenošću na svim poljima.

Istorija pamti mnogobrojne primere osoba sa ometenošću koje su se uspešno bavile sportom, a sportske aktivnosti često su se koristile i u njihovoj rehabilitaciji. Uspehi u sportu osobama sa ometenošću daju podsticaj i veru u vlastite sposobnosti, a time i osećaj potpunijeg i kvalitetnijeg života. Kamelska i Mazurek (Kamelska & Mazurek, 2015) smatraju da pozitivni efekti sporta poboljšavaju kvalitet života i tipičnih i osoba sa različitim ometenostima. Međutim, samo prisustvo ometenosti, pogotovo ukoliko je reč o telesnim ometenostima, može uticati na neaktivnost ili na smanjenu želju za bavljenjem sportskim aktivnostima (Frey & Chow, 2006; Wrotniak et al., 2006).

Status sporta u zajednici gluvih

Sport predstavlja jedno od moćnijih sredstava kohezije u zajednici gluvih. Stjuart (Stewart, 1991) smatra da je sport gluvih društvena institucija koja okuplja gluve osobe na način koji deluje kao sistem podrške – to je društvena mreža i vaspitni sistem koji promoviše vrednosti zajednice gluvih. Gluvi i nagluvi imaju očuvan potencijal za učestvovanje u sportu i fizičkim aktivnostima. Njima sport predstavlja sredstvo za međusobno razumevanje

i interakciju, ali i za rehabilitaciju, socijalizaciju i socijalnu identifikaciju sa tipičnom populacijom (Arsić i Stanković, 2014). Za mnoge gluve osobe participacija u određenom sportu ili pridruživanje sportskom klubu može biti primarno sredstvo socijalizacije (Stewart & Ellis, 2005; Johnson, 2014, prema Povlakić Hadžiefendić & Mahmutović, 2019). Sport je pogodan kanal za socijalizaciju gluvih osoba zbog jednakih uslova u kojima i osobe koje čuju i gluve osobe mogu međusobno da saraduju. Gluvima sport ne pruža samo uživanje, već i društvenu povezanost i uključenost u društvena zbivanja, što je ključno za opstanak, razvoj i napredak zajednica gluvih (Ammons, 2008). U pogledu ljubavi prema sportu gluvi se ne razlikuju od tipične populacije. Iako istraživanja o društvenom i kulturnom aspektu sporta kod gluvih nisu frekventna, izveštavanja o sportskim aktivnostima gluvih redovno su zastupljena u medijima, kao i u časopisima za gluve. Dorovolomo (Dorovolomo, 2015) navodi tri glavne motivacije gluvih za učestvovanje u sportskim aktivnostima: želja da budu igrači (društveni poriv), želja da budu navijači (emocionalni poriv), ili želja da budu osobe koje organizuju takmičenja (samopotvrđivanje, lični i grupni identitet).

Postoji niz unutrašnjih i spoljnih faktora koji mogu uticati na postignuća gluvih sportista. Faktori koji se smatraju veoma značajnim odnose se na komunikaciju, konkurentske vrednosti i intrapersonalni pritisak da se osoba takmiči i da pobjedi. Putem sporta, kao elementa društvenog funkcionisanja, gluve osobe uspostavljaju i održavaju međusobne kontakte i oslobađaju se pritiska koji nosi savremeni način života. Značaj bavljenja gluvih sportom ogleda se i u tome što u tim trenucima svakodnevne prepreke sa kojima moraju da se nose padaju u drugi plan (Stewart, 1991). Učestali problemi gluvih, kao što su nizak nivo samopoštovanja, neadekvatno obrazovanje, teškoće pri zapošljavanju, diskriminacija i negativna percepcija okruženja zbog nemogućnosti uspostavljanja kvalitetne komunikacije, često ostaju po strani dok uživaju u sportskim aktivnostima (Dorovolomo, 2015). Stjuart i Elis (Stewart & Ellis, 2005) navode da sportske aktivnosti gluvih služe različitim ličnim interesima i potrebama ove populacije, kao što su, na primer, njihovo psihološko i fizičko jačanje. Psihološki im je značajna mogućnost preuzimanja uloga, ne samo takmičara već i organizatora, rukovodilaca, različitog pomoćnog osoblja, ali i gledalaca. Tako se, kao i zahvaljujući fizičkom jačanju, osnažuju njihov identitet i samopoštovanje, a povećava im se i samopouzdanje i osećanje doprinošenja napretku zajednice u kojoj žive. Gluvi su ponosni na to što mogu da upražnjavaju sport i sportske aktivnosti kao i svako drugi. Uostalom, i istorijski razvoj sporta kod gluvih pokazao je da su oni sposobni ne samo da uživaju u sportskim aktivnostima već i da ih organizuju i da u njima imaju vodeću ulogu (Arsić i Stanković, 2014).

Odustvo čula sluha ne sprečava gluve sportiste da budu konkurentni i da se bave sportovima kojima su posvećeni i koji ih ispunjavaju. Ipak, iako im gluvoća ne ograničava bavljenje sportskim aktivnostima, gluvi se često mogu

suočiti sa problemima u komunikaciji. Najčešće je u pitanju komunikacija sa saigračima, trenerima, ili sa sudijama (Houinato, 2017). Isaković i Kovačević (2015) navode da se, budući da je verbalno izražavanje i razumevanje verbalne poruke gluvima otežano, oni radije izražavaju putem znakovnog jezika, čime se nenamerno još više izdvajaju iz društvenog života zajednice. Činjenica da sportisti koji su gluvi i nagluvi imaju određenih poteškoća u razvoju konkretnih socijalnih veština može da utiče na njihov odnos sa drugim članovima tima, kao i na međusobnu interakciju u toku sportskih aktivnosti. Najčešće se javljaju teškoće na planu usmeravanja i održavanja pažnje, zatim uspostavljanja kontakta pogledom, kao i nesporazumi usled nejasnih objašnjenja i nerealnih očekivanja (Arsić, 2020). Vuljanić i saradnici (2017) smatraju da proces socijalizacije u sportu predstavlja veliki izazov za gluve sportiste, iako oni vole da se takmiče i sa gluvima, i sa sportistima koji čuju. Stjuart (Stewart, 1991) smatra da gluvi sportisti ipak više vole da treniraju i takmiče se sa drugim gluvim sportistima zbog mogućnosti da neometano komuniciraju pre, tokom i nakon treninga/ utakmice. Tu se naročito uočava značaj njihovog, znakovnog jezika, jer je to „maternji jezik” gluvih, koji osobe koje mogu da čuju uglavnom ne poznaju. Ovaj jezik povezuje gluve i doprinosi očuvanju njihovog ličnog identiteta i osećaja pripadnosti, jer kada gluvi sportisti međusobno komuniciraju, svi oni imaju potpuni pristup komunikaciji (Stewart, 1991). Prema Radić Šestić i saradnicima (2020), vizuelno iskustvo i jezička komunikacija koja se na njemu zasniva predstavljaju dva ključna aspekta kulture gluvih.

Veliki uticaj na gluve sportiste ima društvena klima, kao i organizacija takmičenja koja pred njih postavlja različite zahteve. Bitni faktori su i podrška porodice i okruženja, zatim stepen socijalizacije, ali i pritisak da se asimiluju, čemu se gluvi uglavnom opiru. Kao što je već istaknuto, sport se smatra moćnim sredstvom inkluzije gluvih u širu društvenu zajednicu (Bailey, 2005; Stewart, 1991; Stewart & Ellis, 1999). Iako inkluzija gluvih i nagluvih sportista u sportske organizacije jeste od velikog značaja (Karademir, 2015), njihov pristup sportskim aktivnostima se još uvek najčešće ostvaruje putem škola i klubova za gluve, kao i zahvaljući kontaktima sa gluvim prijateljima. Rankin (Rankin, 2012) ističe da mnogi autori navode da gluve i nagluve osobe manje učestvuju u sportskim aktivnostima nego ljudi koji čuju.

Takmičenja u kojima se gluvi sportisti nadmeću sa onima koji čuju predstavljaju veliki doživljaj za gluve. U tim trenucima zbog korišćenja znakovnog jezika gluvi osećaju ponos i pripadnost svojoj kulturi, ali im taj jezik obezbeđuje i korisnu prednost budući da predstavlja interni način komunikacije koju pripadnici konkurentskih timova ne razumeju (Dorovolomo, 2015). Ipak, gluvi i nagluvi se najčešće takmiče u okviru sopstvene zajednice gluvih, jer im se retko ukazuje prilika da se takmiče sa onima koji čuju. Kada se to dogodi, međusobno razumevanje gluvih i čujućih uglavnom bude otežano, mada gotovo nikada ne predstavlja nepremostivu prepreku (Stewart & Ellis, 2005).

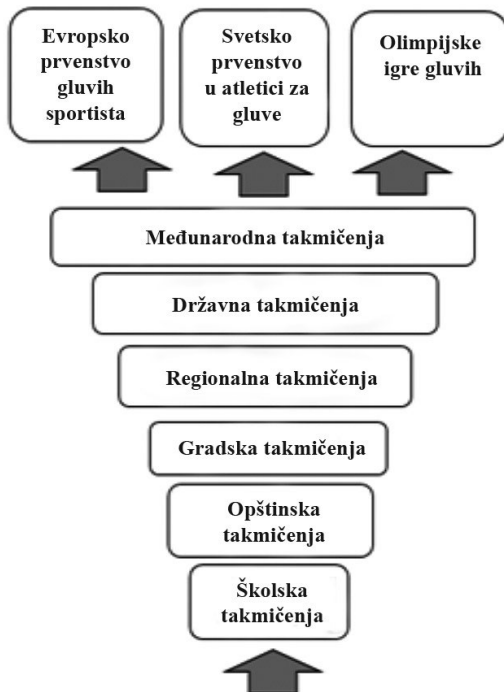
Organizacije i takmičenja gluvih i nagluvih sportista

U kalendaru sportskih takmičenja posebno mesto zauzimaju takmičenja za osobe sa ometenošću. *Paraolimpijske igre (Paralympic Games)*, koje su nesumnjivo najpoznatije takmičenje ovog tipa, predstavljaju *Olimpijske igre* za sportiste sa oštećenjem vida ili sa fizičkim oštećenjima. Gluvi sportisti se mogu takmičiti na *Paraolimpijskim igrama* samo ukoliko imaju neku pridruženu ometenost (Clark & Mesch, 2018), ali oni zato imaju svoje posebne igre, koje se nazivaju *Olimpijske igre gluvih (Deaflympic)*.

Mogućnosti participacije gluvih u sportskim takmičenjima donekle se različito opisuju u Srbiji i inostranstvu. Tako Džons (Jones, 2022) predviđa da se gluvi takmiče isključivo sa pripadnicima opšte populacije sve do međunarodnih takmičenja. Na tom, najvišem nivou gluvi sportisti se mogu takmičiti ili u okviru specijalizovanih takmičenja za gluve (*Evropsko prvenstvo gluvih sportista, Svetsko prvenstvo u atletici za gluve i Olimpijske igre gluvih*), ili na takmičenjima namenjenim opštoj populaciji. U Srbiji se gluvi, prema Arsiću (Arsić, 2020), uglavnom takmiče na specijalizovanim takmičenjima za gluve, koja se mogu organizovati na nivou škole, opštine, grada, regiona ili države, iako mogu da učestvuju i na takmičenjima namenjenim opštoj populaciji.

Slika 1

Dijagram toka takmičenja za gluve

Na slici 1 prikazan je dijagram toka koji se odnosi na specijalizovana takmičenja za gluve osobe dostupna takmičarima iz Srbije, a koji je generisan na osnovu podataka koje su u svojim radovima predstavili Arsić (2020) i Džones (Jones, 2022). Pored prikazanih međunarodnih takmičenja, važno je napomenuti da postoje i takmičenja šireg regionalnog značaja koja nisu namenjena evropskim takmičarima, kao što su Azijsko-pacifičke igre gluvih, Afričko prvenstvo gluvih u atletici, Južnoamerički šampionat za gluve, Australijske igre gluvih itd.

Sportski klubovi gluvih su se, istorijski gledano, pojavljivali i razvijali sličnom dinamikom kao i druge organizacije gluvih (društva, klubovi, crkvene organizacije). Gluvi su prvo počeli da organizuju takmičenja lokalnog karaktera, a kasnije i nacionalna, kao i takmičenja protiv timova iz drugih zemalja, što je bila učestala praksa, naročito u Evropi. Prvo veliko takmičenje gluvih sportista, *Međunarodne tihe igre (International Silent Games)*, održano je u Parizu 1924. godine (Rankin, 2012). To takmičenje ujedno je predstavljalo i prvu veliku sportsku manifestacija osoba sa ometenošću, u kojoj je učestvovalo 124 sportista iz devet zemalja. Zatim su se letnje *Igre* održavale na svake četiri godine (sa prekidom tokom Drugog svetskog rata). Zimske *Igre* prvi put su održane u Austriji 1949. godine, kada je učestvovalo 33 sportista iz pet država (Amons, 2008). Sjedinjene Američke Države postale su prva neevropska zemlja koja se pridružila Međunarodnom komitetu za sport gluvih (*International Committee of Sports for the Deaf – ICSD*), 1935. godine. Značajna je činjenica da ova organizacija ima najdužu istoriju među sportskim organizacijama osoba sa ometenošću, kao i da su igre koje se danas nazivaju *Olimpijske igre gluvih* nastale mnogo pre *Paraolimpijskih igara* (osnovanih 1948. godine). Međunarodni olimpijski komitet (MOK), osnovan 1894, priznao je 1955. godine ICSD kao međunarodnu federaciju sa olimpijskim statusom. Sedamdeset peta godišnjica organizacije proslavljena je 1999. i ubrzo nakon toga, 2001. godine, MOK je zvanično priznao novo ime *Igara – Olimpijske igre gluvih (Deaflympics)*. Za razliku od drugih igara za sportiste sa ometenošću, kojima upravljaju i koje organizuju osobe bez ometenosti, ove igre gluve osobe same osmišljavaju i realizuju (Ammons, 2008). Samo gluvi imaju pravo da budu članovi odbora i izvršnih organa ICSD (koji je upravno telo za letnje i zimske *Olimpijske igre gluvih*). Organizacija *Olimpijskih igara gluvih* imala je 2021. godine rekordan broj zemalja članica – 119 (www.deaflympic.com), ali je taj broj smanjen na 118 nakon što je 2022. godine Ruskoj Federaciji zabranjeno učešće iz političkih razloga. Prema podacima Sportskog saveza Srbije na 24. *Letnjim Olimpijskim igrama gluvih*, koje su održane od 1. do 15. maja 2022. godine u Brazilu, Srbija je učestvovala sa 23 takmičara i trenera u rukometu, streljaštvu i tenisu, koji su ostvarili zapažene rezultate (<https://sportskisavezsrbije.rs/veliki-uspeh-srbije-na-oi-gluvih>). Kada se ovi podaci uporede sa podacima Olimpijskog komiteta Srbije, prema kojima se

na *Letnjim olimpijskim igrama* u Tokiju (održanim od 23. jula do 8. avgusta 2021) takmičilo 87 sportista iz Srbije iz 15 grana sportova (<https://oks.org.rs/takmicenja/tokio-2020/>), nameće se zaključak da je udeo sportskih disciplina u kojima se gluvi sportisti mogu takmičiti značajno manji. Ipak, ukoliko se podaci posmatraju u odnosu na brojnost populacije gluvih i čujućih, ne bi se moglo zaključiti da se profesionalnim sportom bavi značajno manje gluvih osoba u odnosu na čujuće osobe. Zanimljivi su podaci da su gluve takmičarke tradicionalno manje zastupljene na *Olimpijskim igrama gluvih* u odnosu na gluve takmičare (Clark & Mesch, 2018), kao i da su *Letnje olimpijske igre* u Tokiju u pogledu takmičara iz Srbije bile najizbalansiranije po zastupljenosti polova.

Olimpijske igre gluvih održavaju se odvojeno od *Olimpijskih igara*, u različitim godinama, što se odnosi i na zimske i na letnje igre. Iako je u prvim *Igrama* učestvovalo samo devet zemalja, tokom proteklih decenija sportska zajednica gluvih značajno je porasla, što je uticalo i na porast broja učesnika takmičenja, kao i država iz kojih dolaze. *Olimpijske igre gluvih* konstantno su rasle i po broju sportova u kojima se takmičilo (Rankin, 2012). Danas one uključuju dvadeset dva letnja sporta i šest zimskih sportova. Za razliku od ranijih vremena takmičenja se više ne održavaju u tri sportske discipline: vaterpolu, ronjenju i umetničkoj gimnastici (www.deaflympic.com). Ova manifestacija omogućava gluvim sportistima međunarodnu sportsku saradnju, posebno prilagođenu njihovim kulturnim, socijalnim i komunikacijskim potrebama. Na poslednjim letnjim *Igrama*, koje su održane 1–15. maja 2022. u Brazilu, bilo je ukupno 2401 gluvih učesnika iz 73 države (www.deaflympic.com). Neka od značajnih takmičenja gluvih bila su upriličena i u Srbiji. *XI svetske igre gluvih (XI World Games of the Deaf)* održane su u Beogradu od 9. do 16. avgusta 1969. godine. Tada su učestvovala 33 nacionalne selekcije sa 1189 sportista koji su se takmičili u 14 sportskih disciplina. Na fudbalskim takmičenjima gluvih reprezentacija gluvih Srbije osvojila je prvo mesto 1961. u Helsinkiju, zatim 1965. u Vašingtonu i 1969. godine u Beogradu (Arsić, 2020).

Prema podacima Ipsosa iz 2021. godine, na osnovu istraživanja sprovedenog u 29 svetskih država najpopularnije sportske aktivnosti u svetu su: fitness, trčanje, biciklizam, fudbal i plivanje (<https://www.ipsos.com/en/global-views-to-sports-2021>). Podaci o najpopularnijim sportovima u populaciji gluvih nisu transparentni, iako se na osnovu disciplina koje obuhvataju *Olimpijske igre gluvih* može zaključiti da se afiniteti gluvih ne razlikuju od afiniteta osoba tipičnog razvoja. Na primer, u SAD se kao popularni sportovi kod gluvih izdvajaju: bejzbol, softbol, košarka, fudbal, odbojka, plivanje i hokej na ledu, što su sportovi koji su srazmerno popularni i u opštoj populaciji (Turkington & Sussman, 2004). Takođe, kriket je izuzetno popularna igra i kod gluvih i kod Indijaca tipičnog razvoja, dok, na primer, kod stanovnika Balkana za njega ne vlada nikakvo interesovanje, bez obzira na slušni status.

Interesantno je da je rvanje, koje se smatralo tradicionalnim sportom gluvih još od antičkog perioda (Savić, 2007), u savremenom svetu često potiskivana sportska disciplina gluvih zbog neulaganja finansijskih sredstava u ovaj sport.

Pregledom internet stranica brojnih sportskih udruženja gluvih u Srbiji može se zaključiti da se gluvi danas takmiče u mnogim sportskim disciplinama, kao što su: fudbal, pikado, stoni tenis, sportski ribolov, rukomet, streljaštvo, tenis, šah, kuglanje... Arsić (2014) navodi da su u Srbiji na nivou školskog sporta popularne discipline: trčanje, skok u vis, skok u dalj, bacanje kugle, mali fudbal, košarka i odbojka, što odgovara zaključcima Hartmana i saradnika (Hartman et al., 2011) koji ističu da su gluva deca uspešnija u igrama sa loptom, u poređenju sa drugim vrstama sportskih aktivnosti.

Karakteristike gluvih sportista

Prema shvatanju Grindstafa (Grindstaff, 2007), gluvi sportisti čine jedinstvenu i karakterističnu kulturnu grupu. Međutim, dosadašnji pokušaji da se prepoznaju i razumeju njihove specifičnosti bili su sporadični i nedovoljno učestali, što predstavlja značajan propust, budući su se mnogi gluvi takmičili na različitim, pa i najvišim nivoima sportskih takmičenja. Pod pojmom *gluvi sportista* podrazumeva se sportista sa oštećenjem sluha, odnosno gluva, nagluva ili osoba sa kohlearnim implantom koja se bavi sportom. Jedino ograničenje odnosi se na to da oštećenje ne sme biti manje od 55 dB na boljem uhu, u okviru prosečne frekvencije govora na 500, 1000 i 2000 Hz. Ukoliko su ovi uslovi zadovoljeni, gluvi sportista može učestvovati na međunarodnim sportskim takmičenjima gluvih, na kojim je tokom takmičenja zabranjeno korišćenje slušnog aparata ili spoljnog dela kohlearnog implanta (ICSD, 2016) s obzirom na to da i upotreba amplifikatora i kohlearna implantacija predstavljaju efikasne načine prevazilaženja oštećenja sluha (Radić-Šestić i sar., 2018).

Stjuart (Stewart, 1991) smatra da ovakvi uslovi mogu uticati na postignuća gluvih sportista, kao i na ograničavanje njihovih mogućnosti učešća na takmičenjima gluvih. Naime, zajednice gluvih se često suočavaju sa logističkim problemima prilikom organizovanja takmičenja upravo zbog ograničenog broja učesnika. Često se događa da se shvatanja i klasifikacije oštećenja sluha razlikuju na međunarodnom, nacionalnom, regionalnom, pa čak i na lokalnom nivou. Na primer, sportista sa lakim oštećenjem sluha može se kvalifikovati za takmičenje na lokalnim ili regionalnim sportskim događajima za gluve, ali mu možda neće biti dozvoljeno da učestvuje na nacionalnim i međunarodnim takmičenjima jer ne ispunjava minimalne uslove oštećenja sluha potrebne za viši nivo takmičenja. Džons (Jones, 2020) smatra da je potrebno obezbediti ravnopravnost učešća gluvim sportistima na takmičenjima za gluve i da je važno isključiti mogućnost korišćenja aparata i implanata.

Ipak, on insistira da gluvi nisu i da ne bi trebalo da budu ograničeni da koriste svoja pomagala na takmičenjima u kojima učestvuju zajedno sa osobama koje čuju, jer bi to trebalo da predstavlja njihov lični izbor. On ističe da se u oblasti sporta gluvim osobama pruža čitav niz različitih mogućnosti, budući da mogu da se takmiče na redovnim sportskim aktivnostima i takmičenjima, kao i na posebnim takmičenjima za gluve.

Vuljanić i saradnici (2017) navode da gluvi smatraju da su, prvenstveno zbog specifičnog načina komunikacije, za njih bolji i pravedniji uslovi učestvovanja na takmičenjima koja su namenjena samo gluvima. Navode da gluvi ipak insistiraju na tome da moraju imati mogućnost izbora vrste takmičenja u kojima žele da učestvuju (izuzetak predstavlja situacija kada su ograničeni nekom fizičkom ometenošću, ili kada im je oštećen vestibularni sistem) i da učestvovanje na takmičenjima tipične populacije gluvima omogućava procenu svojih sportskih performansi, promociju i šire prepoznavanje gluvih u svetu sporta. Mnogi gluvi sportisti treniraju i takmiče se sa sportistima koji čuju jer im je teško da pronađu druge gluve sportiste sa kojima bi trenirali ili se takmičili. Pored toga, motiv za uključivanje gluvih u sportske aktivnosti tipičnih sportista može biti i uživanje u izazovu takmičenja sa njima (Stewart et al., 1991). Nadmetati se kao pojedinac ili kao deo ekipe gluvih protiv sportista koji čuju predstavlja veliki doživljaj za gluve sportiste. Ipak, u takvim situacijama moguće je da dođe do komunikacijskog jaza, što može rezultirati pojavom frustracije i anksioznosti gluvih. Gluvi sportisti se mogu osećati nesigurno jer nemaju potpuni pristup uputstvima i povratnim informacijama kao što imaju sportisti koji čuju (Dorovolomo, 2015).

Kurkova i saradnici (Kurkova et al., 2010) navode da se gluvi i nagluvi sportisti najradije takmiče sa drugim gluvim osobama i da takmičenja sa pripadnicima tipične populacije često izbegavaju. Jedan od razloga može biti i to što jedinstveni kulturni identitet gluvog sportiste podrazumeva mnogo više od želje za konkurencijom – to je proslava zajednice gluvih (DePauw & Gavron, 2005). Takođe, gluvi sportisti koji su uključeni u sportske klubove zajedno sa osobama koje čuju često navode da se osećaju zapostavljenim od trenera, da ih oni izbegavaju ili nemaju strpljenja da ih saslušaju. Zbog toga nije iznenađujuće što se gluvi radije opredeljuju za odvojeno treniranje, sa sebi sličnima, gde se osećaju uključeno i gde su prihvaćeni (Ellis, 2001; Stewart, 1991). S druge strane, s obzirom na to da učešće u sportu zajedno sa pripadnicima tipične populacije ima važnu ulogu u inkluziji gluvih sportista u većinsku zajednicu, upražnjavanje sportskih aktivnosti u segregacionim uslovima može negativno uticati na njihovu socijalizaciju. Ipak, činjenica je da ne postoji jedinstven pristup pitanju učestvovanja gluvih u raznim vrstama takmičenja. Gluvi ljudi su međusobno različiti, kao što su različiti i njihovi načini komunikacije, pa se neki sportisti odlučuju za takmičenja gluvih jer to omogućava priliku za druženje i upoznavanje drugih gluvih osoba, a drugi

biraju da se takmiče sa osobama koje čuju jer smatraju da to predstavlja veći izazov, omogućava im viši prestiž i obezbeđuje širi spektar protivnika (Jones, 2020).

Sport u zajednici gluvih ima dvostruku ulogu: ulogu takmičarske aktivnosti i ulogu promocije društvene interakcije. U današnjem društvu, u kojem je sport visoko cenjena aktivnost, mnogi ljudi i ne znaju da postoje klubovi i takmičenja za gluve i nagluve osobe (Houinato, 2017). Ipak, kao što je već naznačeno, gotovo sve sportske aktivnosti i organizacione forme koje postoje za osobe koje čuju, paralelno postoje i za gluve i nagluve sportiste. U Srbiji postoje mnogi sportski savezi osoba sa ometenošću, npr: Paraolimpijski komitet Srbije, Sportski savez invalida Srbije, Sportski savez invalida Vojvodine, opštinske organizacije registrovane za sport i rekreaciju osoba sa ometenošću, sportski savezi i društva gluvih, klubovi, družine, sekcije itd., a nije zanemarljiv ni broj osoba sa ometenošću koje se samostalno bave sportsko-rekreativnim aktivnostima (Program razvoja sporta za sve u AP Vojvodini za period 2017–2020. godine, 2016).

Nažalost, pouzdani podaci o broju gluvih i nagluvih osoba koje se bave sportskim aktivnostima nisu dostupni ni kada je u pitanju rekreativni, ni profesionalni sport. Lauf (Lauff, 2011, prema Karić i Kordić, 2022) navodi da brojni nalazi istraživanja ukazuju da je, načelno gledano, procenat osoba sa ometenošću koje upražnjavaju sportske aktivnosti mali. Elis i saradnici (Ellis et al., 2014) na osnovu rezultata svog istraživanja zaključuju da su gluva deca manje uključena u fitnes aktivnosti nego deca tipičnog razvoja, što se odražava i na njihov telesni status. Rezultati novijih istraživanja iz Bosne i Hrvatske (Povlakić Hadžiefendić & Mahmutović, 2019; Vuljanić, 2015) ukazuju da su gluvi i nagluvi mladi značajno manje uključeni u sportske aktivnosti od njihovih vršnjaka tipičnog razvoja. Aterton (Atherton, 2007) konstatuje da su gluvi koji se aktivno bave sportom malobrojni, što se odražava i na njihovu zastupljenost u profesionalnom sportu. Ajriš i saradnici (Irish et al., 2018) ističu da rezultati studije sprovedene u Engleskoj otkrivaju da samo 9.7% gluvih Engleza upražnjava neku vrstu sportske aktivnosti na nedeljnom nivou u trajanju od 30 minuta, što je najmanji procenat u odnosu na sve druge osobe sa ometenošću. Kada se ovi podaci uporede sa podacima Eurostata iz 2019. godine, koji kažu da približno 44% stanovnika Evropske unije bar jednom nedeljno upražnjava neku vrstu sportskih aktivnosti, dok jedna trećina stanovnika ovim aktivnostima na nedeljnom nivou posvećuje bar 150 minuta (https://ec.europa.eu/eurostat-explained/index.php?title=Statistics_on_sport_participation), može se zaključiti da su gluvi u značajno manjoj meri uključeni u sportske aktivnosti nego osobe tipičnog razvoja.

Prepreke za bavljenje gluvih sportom i mogućnosti za njihovo prevazilaženje

Iako gluve osobe vole sport, one se, nažalost, suočavaju sa mnogim preprekama koje ih ograničavaju u postizanju željenih rezultata. Uklanjanje nekih od prepreka sportski klubovi, treneri ili kapiteni timova verovatno nikada ozbiljnije nisu ni razmatrali, a moguće je da bi, uz malo podrške, određene teškoće mogle da se sasvim ukinu ili bar umanje, što bi omogućilo gluvima da budu uspješniji u sportu. Džons (Jones, 2020) ističe postojanje fizičkih, psiholoških, tehničkih i socijalnih prepreka koje otežavaju učešće gluvih u sportskim aktivnostima. Kao fizičku prepreku navodi, na primer, poremećaj ravnoteže (što pogađa veoma mali broj gluvih); u psihološke prepreke nisko samopouzdanje (koje često karakteriše gluve), introvertnost i povišenu anksioznost; tehničkim preprekama smatra nerazumevanje pravila sporta i instrukcija trenera, neopažanje auditivnih signala važnih za aktivnosti i nemogućnost komunikacije sa saigračima; socijalne prepreke odnose se na nemogućnost učestvovanja u diskusiji, odbacivanje ili čak i maltretiranje od saigrača, nerazumevanje konverzacije itd. Amons (Ammons, 2009) ističe da u literaturi nema mnogo podataka o medicinskom aspektu uticaja gubitka sluha na bavljenje sportom. Poznato je, na primer, da oštećenje nekih delova vestibulokohlearnog nerva vodi ne samo do senzorneuralnog gubitka sluha, već može biti povezano i sa problemima ravnoteže, što može ograničiti ili potpuno onemogućiti bavljenje sportom gluvih i nagluvih (Soori et al., 2019). Srećom, kao što je već navedeno, ovakve tegobe ne pogađaju veliki broj gluvih osoba.

Sport gluvih razlikuje se od sportova drugih osoba sa ometenošću. Gluvi, pogotovo na Zapadu, sebe ni ne smatraju osobama sa ometenošću, već pripadnicima lingvističke manjine. Oni ističu da se od tipične populacije razlikuju samo u odnosu na stanje sluha, što je različitost koju smatraju nadoknadivom (Radić-Šestić i sar., 2021). Pripadnici zajednice gluvih smatraju da biti gluv pre može predstavljati prednost nego nedostatak (Radić-Šestić i sar., 2015). Stoga se pravila različitih sportova ne prilagođavaju gluvima, već se promene odnose isključivo na način komunikacije učesnika u sportskim aktivnostima (Atherton et al., 2001). Na primer, na takmičenjima gluvih sudije mogu da koriste zastavice, signalizaciju rukom ili razne svetlosne signale, a postoji i mogućnost skretanja pažnje dodirivanjem sportiste po ramenu. U toku je i razvoj tehnologije startnih svetala, sistema koji koriste LED svetla (Jones, 2020). Ukoliko je potrebno učiniti takmičenje dostupno gluvima, neophodno je da sudije, treneri i saigrači planiraju dodatno vreme za davanje instrukcija gluvima, kao i da savladaju bazičnu terminologiju znakovnog jezika. Ovo je veoma značajno jer, iako gluvi i nagluvi sportisti učestvuju u svim vrstama sportova uz malo ili nimalo modifikacija, oni se najčešće žale upravo na komunikacione barijere sa saigračima, trenerima i sudijama (Houinato, 2017).

Nije lak zadatak za gluve istovremeno praćenje npr. protivničkih igrača, lopte i signala svojih saigrača. Gluvi i nagluvi sportisti se u komunikaciji sa drugim akterima sportskih događaja oslanjaju prvenstveno na njihove izraze lica, kontakt očima, govor tela i signale date rukama. Iako sudije koriste pištaljke, gluvi igrači su, prirodno, usmereni na vizuelne znakove koji su sastavni deo sportskog događaja (Houinato, 2017).

Slušna pomagala (amplifikatori i kohlearni implantati) pomažu gluvima i nagluvima da percipiraju govor i različite ambijentalne zvukove. Ipak, u toku sportskih aktivnosti gluvi sportisti ih najčešće skidaju. Slušni aparati i kohlearni implantati predstavljaju veoma osetljivu elektronsku opremu, pa prilikom bavljenja zahtevnijim fizičkim aktivnostima postoji rizik da budu slomljeni ili da ispadnu iz predviđenog položaja, da budu slučajno oštećeni, naročito prilikom bavljenja kontaktnim sportovima ili sportovima koji zahtevaju jači intenzitet. Zbog toga se prilikom bavljenja sportom gluvima preporučuje korišćenje zaštite za glavu uvek kada je to moguće, ili uklanjanje pojedinih delova slušnih pomagala. Britanska grupa za kohlearne implantate (British Cochlear Implant Group, 2019) naglašava da je pri bavljenju određenim sportovima (npr. skakanje sa motkom ili skakanje u vis) poželjno ukloniti sve spoljne delove kohlearnog implanta, jer postoji veliki rizik od udaranja glavom o podlogu. Rizični su i sportovi koji se odvijaju na pesku ili vodi, jer postoji mogućnost kontaminacije amplifikatora ili implanta. Naročito je važno uklanjanje svih spoljnih jedinica prilikom učestvovanja u vodenim sportovima. Zbog svega toga se pojedine gluve osobe odlučuju da učestvuju u sportskim aktivnostima bez pomagala. Međutim, postoje i oni koji više vole da ih nose, jer se tako osećaju sigurnijima, naročito kada učestvuju u sportskim aktivnostima tipične populacije, mogu da čuju uputstva sudija, trenera ili sugestije saigrača.

Zaključak

Nesporno je da je 21. vek, vek inkluzije osoba sa ometenošću. Budući da inkluzija predstavlja proces uključivanja osoba sa ometenošću u sve društvene aktivnosti zajednice, a da je sport primamljiva društvena aktivnost i pripadnicima tipične, i pripadnicima populacije gluvih i nagluvih, napori usmereni ka što ranijem uključivanju gluve i nagluve dece u lokalne sportske klubove mogli bi višestruko koristiti celokupnom društvu. Iako gluve osobe mogu postići satisfakciju i učestvovanjem u brojnim takmičenjima koja su namenjena gluvima, uključivanje u sportske aktivnosti zajedno sa tipičnim osobama doprinelo bi njihovoj socijalizaciji, kao i izgradnji samopouzdanja i pospešivanju takmičarskih mogućnosti. S druge strane, pripadnici tipične populacije imali bi mogućnost da se upoznaju sa gluvima i nagluvima, njihovim talentima, sposobnostima i eventualnim ograničenjima, što bi pomoglo sprečavanju formiranja potencijalnih predrasuda. Pospešivanje kontakata ljudi

koji se međusobno razlikuju po različitim osnovama predstavlja odličnu bazu za unapređenje društva u pravcu razvoja tolerancije i potpunog prihvatanja pripadnika manjinskih populacija. Pružanje jednakih mogućnosti svima, bez obzira na njihove različitosti, predstavlja, pored moralne, i zakonsku obavezu savremenog društva, a inkluzija osoba sa ometenošću se najlakše može ostvariti upravo putem aktivnosti u kojima njihova ometenost ne predstavlja realnu prepreku za učestvovanje, kao što je slučaj kod gluvih i nagluvih osoba kada se bave sportom.

Literatura

- Anastasovski, I. (2014, 08. jul). *Značaj sporta*. Savremenisport.com <http://Značaj sporta - Osnove sporta - Teorija sporta - Savremenisport.com>
- Ammons, D. K. (2008, septembar). *Deaf Sports & Deaflympics. Presented to The International Olympic Committee*. International Committee of Sports for the Deaf. <https://www.jfd.or.jp/sc/files/deaflympics/resources/presrep-e.pdf>
- Ammons, D. K. (2009). The International Committee on Sports for the Deaf and the Deaflympics. In D. Moores & M. Miller (Eds.), *Deaf people around the world: Educational and Social perspectives* (pp. 373-386). Gallaudet University Press.
- Arsić, R., & Stanković, V. (2014). Analysis of the sports result achieved at national level competitions organized for the hearing-impaired children of Serbia. *Anthropological Aspects of Sports Physical Education and Recreation*, 5(1), 59-75. <https://doi.org/10.5550/SP.5.2013.07>
- Arsić, R. (2014). Komparacija rezultata gluvih učenika postignutih na republičkom takmičenju u bacanju kugle. *Nova škola IX* (2), 65-80. doi 10.7251/NSK1402006A
- Arsić, R. (2020). Sport kod dece sa posebnim osvrtnom na gluve učenike u Srbiji. U M. Nikolić, M. Šešum, i I. Veselinović (Ur.), *Specifičnost oštećenja sluha – nove tendencije* (str. 269–282). Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju.
- Atherton, M., Turner G. H., & Russell, D. (2001). More than a Match: The Role of Football in Britain's Deaf Community. *Soccer & Society*, 2(3), 22-43. <https://doi.org/10.1080/714004857>
- Atherton, M. (2007) Sport in the British Deaf Community. *Sport in History*, 27(2), 276-292. <http://dx.doi.org/10.1080/17460260701437102>
- Bailey, R. (2005). Evaluating the relationship between physical education, sport, and social inclusion. *Educational Review*, 57(1), 71-90. <https://doi.org/10.1080/0013191042000274196>
- British Cochlear Implant Group (2019, March 7). *Cochlear implants for children and adults with severe to profound deafness*. <https://www.bcig.org.uk/>
- Clark, B., & Mesch, J. (2018). A global perspective on disparity of gender and disability for deaf female athletes. *Sport in Society*, 21(1), 64-75. <https://doi.org/10.1080/17430437.2016.1225808>
- DePauw, K. P., & Gavron, S. J., (2005). *Disability sport (2nd.)*. Champaign, IL – Human Kinetics.
- Dorovolomo, J. (2015). The Inclusion of Deaf Players into Fiji Table Tennis Activities. *The Journal of Pacific Studies*, 35(1), 117-132.

- Ellis, K. (2001). Response to future directions of the Deaflympics: A voice from the mainstream. *Palaestra*, 17(3), 48–49. <http://dx.doi.org/10.1080/02640414.2010.548821>
- Ellis, K., Lieberman, L., & Dummer, G. (2014). Parent Influences on Physical Activity Participation and Physical Fitness of Deaf Children. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 19(2), 270-281. <https://doi.org/10.1093/deafed/ent033>
- Foster, R., Fitzgerald, H., & Stride, A. (2019). The socialization and participation of Deaflympians in sport. *Sport in Society*, 22(12), 1904-1918. <https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1530219>
- Frey, G. C., & Chow, B. (2006). Relationship between BMI, physical fitness, and motor skills in youth with mild intellectual disabilities. *International Journal of Obesity*, 30(5), 861-867. <https://doi.org/10.1038/sj.ijo.0803196>
- Grindstaff, J. S. (2007). *Development and Validation of the Deaf Athletic Coping Skills Inventory*. [PhD Dissertation, University of Tennessee]. https://trace.tennessee.edu/utk_graddiss/181
- Hartman, E., Houwen, S., & Visscher, C. (2011). Motor Skill Performance and Sports Participation in Deaf Elementary School Children. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 28, 132-145. <https://doi.org/10.1123/apaq.28.2.132>
- Houinato, C. (2017). V Sports: An Even Ground for Deaf Athletes. *Program of Industrial Design Capstones*. Paper 6. Philadelphia University – Tomas Jefferson University. <http://jdc.jefferson.edu/idcapstones/6>
- Irish, T., Cavallerio, F., McDonald, K. (2018). “Sport saved my life” but “I am tired of being an alien!”: Stories from the life of a deaf athlete. *Psychology of Sport and Exercise* 37, 179-187. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.10.007>
- Isaković, Lj., & Kovačević, T. (2015). Communication of the deaf and hard of hearing – the possibilities and limitations in education. *Teme*, 39(4), 1495-1514.
- Jones, C. (2020). *Deaf Friendly Athletics & Running Guide*. England Athletics Resource. <https://england-athletics-prod-assets-bucket.s3.amazonaws.com/2020/02/deaf-friendly-athletics-2020-v1c.pdf>
- Kamelska, A. M., & Mazurek, K. (2015). The assessment of the quality of life in visually impaired people with different level of physical activity. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 67(1), 31-41. <https://doi.org/10.1515/pcssr-2015-0001>
- Karademir, T. (2015). Fear of Negative Evaluation of Deaf Athletes. *Anthropologist*, 19(2), 517-523. <https://doi.org/10.1080/09720073.2015.11891686>
- Karić, J. i Kordić, M. (2022). Stavovi sportskih trenera prema gluvoći kao indikator stvaranja inkluzivne klime. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 21(4), 283-295. <https://doi.org/10.5937/specedreh21-38710>
- Kurkova, P., Scheetz, N. A., & Stelzer, J. (2010). Health and physical education as an important part of school curricula: A comparison of schools for the deaf in the Czech Republic and the United States. *American Annals of the Deaf*, 155(1), 78-87. <https://doi.org/10.1353/aad.0.0132>
- The International Committee of Sports for the Deaf (ICSD). *Eligibility /on-line/*. The International Committee of Sports of the Deaf. <https://www.deaflympics.com/icsd/deaflympics-regulations>
- Povlakić Hadžiefendić, M., & Mahmutović, E. H. (2019). Interests of Deaf and Hard of Hearing Students for Sports. *Journal Human Researches in Rehabilitation*, 9(2), 48-54. <http://dx.doi.org/10.21554/hrr.091907>
- Radić-Šestić, M., Ostojić, S., i Đoković, S. (2015). Odnos pripadnika kulture gluвих prema kohlearnoj implantaciji. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 14(1), 101-124. <https://doi.org/10.5937/specedreh1-7156>

- Radić-Šestić, M., Šešum, M., i Isaković, Lj. (2018). Činioci odlučivanja roditelja za kohlearnu implantaciju i njihovog zadovoljstva ishodima rehabilitacije. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 17(2), 213-232. <https://doi.org/10.5937/specedreh17-16498>
- Radić Šestić, M., Šešum, M., i Isaković, Lj. (2021). Fenomen znakovane muzike u kulturi Gluvih. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 20(4), 259-271. <https://doi.org/10.5937/specedreh20-34296>
- Radić Šestić, M., Šešum, M., Radovanović, V., i Ivanović, M. (2020). Humor u kulturi Gluvih. *Specijalna edukacija i rehabilitacija*, 19(1), 43-57. <https://doi.org/10.5937/specedreh19-25478>
- Rankin, M. A. (2012). *Exploring why disabled people and deaf people do and don't participate in sport*. Loughborough: English Federation of Disability Sport. https://www.activityalliance.org.uk/assets/000/000/807/Understanding_the_barriers_to_participation_20120510_original.pdf?1473697192
- Rodić, N. (2021, 1. novembar). *Metodika nastave fizičkog vaspitanja I*. Pedagoški fakultet u Somboru. <https://pdfcoffee.com/12-rad-sa-decom-ometenom-u-razvoju-pdf-pdf-free.html>
- Savić, Lj. (2007). *Glupi u antičkom svetu*. Savez gluvih i nagluvih Srbije i Crne Gore.
- Soori Z., Heyrani A., & Rafie F. (2019). Exercise effects on motor skills in hearing-impaired children. *Sport Sciences for Health*, 15(3), 635-639. <https://doi.org/10.1007/s11332-019-00564-y>
- Savez sporta za sve Vojvodine (2022, 20 decembar) (2016). *Program razvoja sporta za sve u AP Vojvodini za period 2017–2020. godine*. Savez sporta za sve Vojvodine. https://sportzasve.org/wp-content/uploads/2016/12/Program_razvoja_Saveza_Sport_za_sve_Vojvodine_numerisan.pdf
- Stanković, V. (2001). *Osnove primenjene kineziologije*. Fakultet za fizičku kulturu.
- Stewart, D. A. (1991). *Deaf sport: The impact of sport within the deaf community*. Gallaudet University Press.
- Stewart, D. A., Robinson, J. & McCarthy, D. (1991). Participation in deaf sport: Characteristics of elite deaf athletes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 8(2), 136-145.
- Stewart, D. A., & Ellis, M. K. (1999). Physical Education for Deaf Students. *American Annals of the Deaf*, 144(4), 315-319. <https://doi.org/10.1353/aad.2012.0285>
- Stewart, D. A., & Ellis, M. K. (2005). Sport and the deaf child. *American Annals of the Deaf*, 150(1), 59-66. <https://doi.org/10.1353/aad.2005.002>
- Turkington, C., & Sussman, A. E. (2004). *The Encyclopedia of Deafness and Hearing Disorders*. Facts On File, Inc.
- Vuljanić, A. (2015). An analysis of participation in sport in hearing impaired children and evaluation of motor efficiency in children with regard to the hearing impairment and participation in sport. doctoral dissertation, University of Zagreb, Faculty of Kinesiology]. <https://repozitorij.kif.unizg.hr/islandora/object/kif:383/preview>
- Vuljanić, A., Tišma, D., i Miholić, S. J. (2017). Sports-anamnesis profile of deaf elite athletes in Croatia. In D. Milanović, G. Sporiš, S. Šalaj, i D. Škegro (Eds.), *Adaptive Physical Activity and Kinesitherapy* (pp. 68-71). University of Zagreb – Faculty of Kinesiology. https://bib.irb.hr/datoteka/879948.Vuljanic_Tisma_Jenko-Miholic.pdf
- Wrotniak, B. H., Epstein, L. H., Dorn, J. M., Jones, K. E., & Kondilis, V. A. (2006). The relationship between motor proficiency and physical activity in children. *Pediatrics*, 118(6), 1758-1765. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-0742>
- www.deaflympic.com (2022, 30. decembar)

https://ec.europa.eu/eurostat-explained/index.php?title=Statistics_on_sport_participation (2022, 30. decembar)

<https://www.ipsos.com/en/global-views-to-sports-2021> (2022, 11. novembar)

<https://sportskisavezsrbije.rs/veliki-uspeh-srbije-na-oi-gluvih/> (2023, 17. januar)

<https://oks.org.rs/takmicenja/tokio-2020/> (2023, 17. januar)

The importance of sport for members of the deaf community

Mia M. Šešum, Ljubica S. Isaković, Marina N. Radić Šestić,
Tamara R. Kovačević

University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Belgrade, Serbia

Introduction. Apart from developing physical skills, a characteristic of sport is that it also helps the socialization of the persons who do it. Thus, it is a rather significant system of activities in the lives of people who are deaf or hard of hearing. Considering the fact that these persons are often marginalized by the typical population, participating in sports activities may contribute to their visibility to a great extent and thus to their inclusion in the social community. It is important to underline that an individual's deafness or being hard of hearing does not represent a limiting factor for their doing sports if the function of the center of gravity is preserved. *Objective.* The aim of this work was to provide a systematic insight into the possibilities of the deaf to participate in sports activities through the analysis of the available literature, as well as to indicate the importance that sports can have in their lives. *Methods.* The descriptive method, analysis, synthesis, and content evaluation were used. *Results.* Sports are an important component in the lives of many deaf and hard-of-hearing people. Deaf and hard-of-hearing persons may do sports as part of organized activities, independently, for recreational purposes, but also professionally. Professional deaf and hard-of-hearing athletes have the possibility of taking part in specialized competitions which are intended for persons with disabilities or only for deaf and hard-of-hearing persons, as well as in competitions in which predominantly typical athletes participate. *Conclusion.* In order to achieve the inclusion of the deaf, it is important to use the potential of sports activities as equally accessible to deaf people and members of the typical population.

Keywords: sport, the deaf and the hard of hearing, competitions, socialization, inclusion

PRIMLJENO: 19.11.2022.

REVIDIRANO: 17.01.2023.

PRIHVAĆENO: 05.04.2023.